

Jaap Dijkgraaf, directeur DWA en nieuwe voorzitter TVVL

“Voorbij is de tijd dat je alles zelf kan”

Bij het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving is een belangrijke rol weggelegd voor installatieadviesbedrijven. Zij zullen zich daarbij wel moeten realiseren dat deze transitie een grote mate van samenwerking vraagt met partijen uit andere disciplines. “De installatieadviseur zal vaker in teamverband gaan optreden, samen met mensen die verstand hebben van de financiële wereld, van sociale processen en wet- en regelgeving. Er worden nu andere vaardigheden van ons gevraagd.” Dat zegt Jaap Dijkgraaf, directeur van DWA en sinds een paar maanden de voorzitter van TVVL. Een gesprek over de rol van de installatieadviseur in een snel veranderende wereld én over de toekomst van TVVL.

Auteur

Tijdo van der Zee

Jaap Dijkgraaf

Foto's: Christiaan Krop

DWA gaat verhuizen. Na bijna twintig jaar aan de Duitslandweg in Bodegraven is het tijd voor iets nieuws. In oktober betreft het installatieadviesbureau de bovenste twee etages van een vernieuwd pand in Gouda, gunstig gelegen tussen de snelweg A12 en het oude centrum van de stad. En, in tegenstelling tot het huidige pand, is het prima bereikbaar met het openbaar vervoer. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de transformatie van het nieuwe onderkomen.

"Het pand in Bodegraven is vanaf de oplevering in 2000 tot 2008 het meest duurzame pand van Nederland geweest", zegt Dijkgraaf. "Pas toen werden we van die plaats verdreven door de gerenoveerde watertoren in Bussum. Het heeft me enorm verbaasd dat we zo lang die voorsprong konden behouden. Beschamend eigenlijk."

Aan het kantoor mankeert technisch nog niks, maar toch is de indeling van het kantoor enigszins verouderd. "Om het kantoor up to date te krijgen moet je het grofstoffelijk gaan verbouwen. Aangezien ons huurcontract ten einde liep, zijn we naar alternatieven uit gaan kijken. De locatie hier is niet goed bereikbaar met het openbaar vervoer en dit industrieterrein is eigenlijk ook niet echt een inspirerende werkomgeving. Je gaat hier tussen de middag niet gezellig een wandelingetje maken."

Het meest duurzame pand van Nederland gaat het nieuwe kantoor niet worden, zegt Dijkgraaf, al spreekt het haast vanzelf dat de aardgasaansluiting eruit gaat ten faveure van een bodembron, stevige isolatie en kierdichting. "Wel hebben we er bewust voor gekozen een bestaand gebouw te transformeren en geen nieuw gebouw neer te zetten, om samen met de eigenaar aan te tonen wat je met zo'n verbouwing kan bereiken." Bestaande panden hebben een dwingende maatvoering en daardoor moet je "maximaal creatief

"TVVL moet hub in kennisontwikkeling worden"

zijn", zegt Dijkgraaf. Die creativiteit leidde in Gouda onder meer tot het aanbrengen van vides tussen de verdiepingen, zodat die van binnenuit met elkaar verbonden worden. "Dat geeft een heel ander beeld bij zo'n standaard gebouw."

Ook gaat er in het pand uitgebreid geëxperimenteerd worden met slimme bouwtechnieken. "Daar zijn allerlei mogelijkheden te bedenken. Zo kun je het reserveren van vergaderruimtes koppelen aan het gebruik van leenfietsen, om maar iets te noemen."

U bent de nieuwe voorzitter van TVVL. In april heeft Henk-Willem van Dorp het stokje aan u overgedragen. Hoe is dat gegaan?

"Henk-Willem heeft mij een aantal keer gepolst. Ik was aanvankelijk wat terughoudend. Ik ben 54. Zou het niet beter zijn om iemand aan het roer van TVVL te zetten die tien jaar jonger is dan ik? Maar toen dacht ik: mensen van rond de 40 zitten in een andere fase dan ik. Zij werken nog met de mouwen opgestroopt, terwijl je het als je mijn leeftijd hebt vooral met wijsheid moet doen en niet met uren. En het voorzitterschap van TVVL kost je wel serieus tijd. Daar komt bij: ik ben niet ouderwets, niet ingekakt, dus waarom zou ik dat als argument naar voren brengen? Dus stelde ik me kandidaat. Er waren geen tegenkandidaten en bij de ledenvergadering werd ik gekozen."

Wat is TVVL voor een vereniging volgens u en zou er iets moeten veranderen?

"Ik ga vijftien mensen - een dwarsdoorsnede - uit de vereniging uitgebreid spreken om hier een goed beeld van te krijgen. Wat ik vooralsnog zie, is dat

TVVL mensen bijeenbrengt die intrinsiek gemotiveerd zijn om gezamenlijk hun kennis verder te ontwikkelen. Tegelijk is TVVL heel divers. Leveranciers, adviseurs, installateurs, producenten en eindgebruikers komen er samen, leren elkaar kennen en vormen een sociëteit: men komt er samen voor een goed gesprek, ontmoeting en gezelligheid. Kortom, nu is TVVL: kennis en sociëteit. Mijn ideaal is dat we loskomen van de klassieke verenigingsgedachte en meer een hub in kennisontwikkeling worden."

Dat is TVVL toch al?

"Dat klopt. TVVL gaat ook echt over de inhoud. Onze naam staat als een huis. Je ziet dat de vraag om cursussen te ontwikkelen toeneemt, dat er meer expertgroepen komen en dat we vaker ingeschakeld worden voor in-company-trainingen. Dat onderscheidt ons en daar moeten we zuinig op zijn. En moeten we verder uitbouwen."

En wat is dan die inhoud waar TVVL zich op moet richten?

"Op grote thema's als energietransitie, klimaatadaptatie, verstedelijking en circulariteit. En natuurlijk digitalisering, die door al die thema's heen loopt. We moeten wel keuzes maken, want als je alles verdedigt, verdedig je uiteindelijk niets. En die keuzes maken we mijns inziens in samenwerking met andere verenigingen uit de sector, zoals Duurzaam Gebouwd, Techniek Nederland, ISSO en NVTG. Wat de een namelijk goed doet, hoeft de ander niet dunnetjes over te doen, en andersom. Ik denk dat wij een goede positie hebben rond de kennisontwikkeling over BIM en alles wat daarmee samenhangt – denk aan onze Triple BIM Community. Daar zie ik voor ons zeker een focuspunt."

Jaap Dijkgraaf

Jaap Dijkgraaf (54) is sinds 2002 directeur van installatieadviesbureau DWA uit Bodegraven. Sinds 2008 is hij mede-eigenaar, nadat hij met drie collega's de aandelen overnam van oprichter Klaas de Wit. In oktober verhuist het bedrijf zijn hoofdkantoor naar een getransformeerd kantoorpand in Gouda. Dijkgraaf studeerde in de jaren '80 werktuigbouwkunde aan de Hogeschool Rotterdam en doorliep begin jaren '90 de opleiding Hogere Installatietechniek aan de Hogeschool 's Hertogenbosch.

De rol van de installatie-adviseur is in de loop der jaren veranderd. Hoe moeten installatieadviesbedrijven zich positioneren?

"Ik zie verschillende routes voor de adviseur. Het is belangrijk dat je als bureau kiest voor een van de grote thema's. Als DWA kiezen we voor twee thema's: aardgasloos en digital. Binnen aardgasloos richten we ons op het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. DWA is zijn nu bijvoorbeeld voor zo'n 25 gemeentes bezig met het ontwikkelen van een warmtevisie, en er komen steeds meer gemeentes bij. Dit is voor installatie-adviseurs een heel nieuw vakgebied. De installatieadviseur zal vaker in teamverband gaan optreden, samen met mensen die verstand hebben van de financiële wereld, van sociale processen en wet- en regelgeving. Er worden nu andere vaardigheden van ons gevraagd. Voorbij is de tijd dat je alles zelf kunt."

"Binnen het focuspunt digital wil DWA toe naar *evidence based design*. Wat we tot nu toe doen, is *performance based design*, dat je door middel van simulaties in het BIM tot een ontwerp komt. Evidence based design maakt echter gebruik van de data die uit de echte gebouwen komen, dat je op basis daarvan een pand ontwerpt. Een voor-

beeld hiervan is het Europese medicijnenagentschap (EMA) dat op de Amsterdamse Zuidas gebouwd wordt. Het grote verschil is dat *performance based design* geënt is op ideeën en theorieën die in de handboeken staan, over interne warmtelast bijvoorbeeld. Maar het blijkt dat als je gaat meten, dat je dan heel andere uitkomsten krijgt. DWA heeft bij het EMA gebruik gemaakt van werkelijk gemeten waardes van ongeveer 70 referentiegebouwen, die zijn samengebracht in een datawolk. Je ziet dat je soms wel 30 procent minder equipment kan opstellen dan je zou doen vanuit de aannames in de tabellenboekjes. En dat maakt nogal een verschil: het gaat dan over de afmetingen van de schachten, van de technische ruimte, van aanschafkosten en onderhoud en regelbaarheid die niet optimaal is."

“Digitalisering gaat voor een enorme democratisering van ons vakgebied zorgen”

“En daarmee houdt het niet op. De volgende stap is: *datadriven building operations*. Het gaat er naar toe dat je continu analyses uitvoert tijdens de gebruiksduur van de installaties, door middel van je digital twin – de digitale evenknie van het gebouw. Wij kunnen bij het ontwerp door middel van software laten zien wat het effect is van glas, van oriëntatie, noem maar op. Dat stop je in het BIM-model en dan kun je die informatie in de exploitatiefase als validatietool gebruiken. Dit zal ervoor zorgen dat het nut en de noodzaak van goede BIM-modellen nog groter wordt. En dan ga je ook weer gebouwen vergelijken, je zoekt telkens weer correlaties tussen gebouwen: op basis daarvan ontwikkel je dan je algoritmes.”

Dus weer: weg met het tabellenboekje?

“Ja, wat je nu veel ziet is dat iedereen zijn eigen tabellenboekje heeft. En dat men zegt: mijn tabellenboekje is beter dan het jouwe. DWA ontwikkelt algoritmes, andere bureaus ontwikkelen algorit-

mes en aan de andere kant van de wereld is men ook hiermee bezig. Al die algoritmes samen leveren ontzettend veel op. Waarom zou je die voor jezelf houden? Ik denk dat dit voor een enorme democratisering van het vakgebied gaat zorgen.”

DWA werkt met de Azure-technologie van Microsoft. Uiteindelijk maken zij in hun cloud de berekeningen. Heb je eigenlijk nog wel wat eigens toe te voegen aan hun kennis en rekenkracht?

“Microsoft pompt 5 miljard dollar in Azure. Zij geloven enorm in hun platform. En het is waar dat je daar als klein bedrijf niet tegenop kan. Je moet al helemaal niet een eigen platform willen gaan ontwikkelen. Kijk naar een onderwerp als arbeidsproductiviteit. Microsoft weet heel veel van werkprocessen en kan alleen al door het analyseren van de hoeveelheid aanslagen op het toetsenbord een heleboel conclusies trekken. Maar wij kunnen veel zeggen over het ecosysteem om de werknemer heen. En daar is Microsoft dan weer in geïnteresseerd.”

Het is toch vreemd: aan de ene kant leidt de digitalisering tot vaagheid, want wie weet wat er precies in de cloud gebeurt? Maar tegelijkertijd werkt digitalisering tot een enorme transparantie. Iedereen weet immers altijd precies wie wat gedaan heeft en elke fout is door middel van algoritmes op te sporen. Hoe ziet u dat?

“Als je bij een verwarmingsinstallatie ziet dat je bij de laatste strang nog steeds de volumestroom moet smoren door een smoorklep drie slagen dicht te draaien, dan weet je dat je een te grote pomp gekozen hebt. Vroeger kwam niemand hier achter, terwijl je daar wel continu energie staat te vernietigen. Met de huidige analysetechnieken ga je dit soort fouten haarscherp in beeld krijgen. Je kunt deze ontwikkelingen de rug toe keren, maar ik denk dat je het dan niet gaat redden. Om in deze informatiewereld een rol van betekenis te blijven spelen zou ik er juist vol op duiken. Dat is mijn advies.”

